

hvert medlemslands ret til at udtræde af samarbejdet. Dette svarer til, hvad der normalt gælder for traktater indgået mellem suveræne stater. Samtidig fastlægges de nærmere procedurer for den forhandling om en udtrædelsesordning, som i praksis vil være nødvendig. Hvis en udtrædelsesaftale ikke er nået inden to år, sker udtrædelsen automatisk, medmindre parterne er enige om at forlænge denne frist.

Det er ikke unormalt eller nyt, at det retlige grundlag for en organisations virke betegnes som organisationens forfatning. Grundlovens § 66 foreskriver f.eks., at »Folkekirkens forfatning ordnes ved lov«. Udtrykket forfatning bliver da også allerede i dag i en række sammenhænge anvendt i forbindelse med beskrivelsen af EU's gældende traktatgrundlag. EF-Domstolen har således udtalt, at EF-traktaten udgør det forfatningsmæssige grundlag for et retsfællesskab. Det følger af forfatningstraktatens titel, at den er det forfatningsmæssige grundlag for EU's virke. Forfatningstraktatens del I rummer alle de grundlæggende regler for EU's virke, ligesom forfatningstraktatens del II i lighed med mange nationale forfatninger indeholder et kapitel om borgernes grundrettigheder.

Hverken betegnelsen forfatning eller princippet om EU-rettens forrang frem for national ret indebærer, at forfatningstraktaten træder i stedet for medlemsstaternes forfatninger – for Danmarks vedkommende grundloven. Skulle den ekstraordinære situation opstå, at EU måtte vedtage bestemmelser, der strider mod grundloven, følger det af grundloven, at danske domstole vil være forpligtet til at følge grundlovens bestemmelser. I de mere end 30 år, hvor Danmark har været medlem af EU, har en sådan ekstraordinær situation aldrig foreligget. Forrangsprincippet, der blev fastslået af EF-Domstolen allerede i 1964, blev i øvrigt grundigt behandlet i 1972 i forbindelse med Danmarks tilslutning til EF. Forrangsprincippet er i forfatningstraktaten indskrevet i artikel I-6. I erklæring nr. 1 til forfatningstraktaten fastslås, at bestemmelsen »afspejler eksisterende retspraksis i De Europæiske Fællesskabers Domstol«. Indskrivningen af forrangsprincippet i forfatningstraktaten ændrer ikke ved det anførte.

Der henvises desuden til Justitsministeriets redegørelse af 22. november 2004 om visse forfatningsretlige spørgsmål i forbindelse med Danmarks ratifikation af traktat om en forfatning for Europa.

5. Politisk aftale om Danmark i det udvidede EU

Den 2. november 2004 indgik Regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokraterne, Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre en

politisk aftale om Danmark i det udvidede EU. Det fremgår af aftalen, at den indgår i bemærkningerne til lovforslaget om ratifikation af traktaten, uden at dette ændrer ved, at der er tale om en politisk aftale. Aftalen har følgende indhold:

»Danmark i det udvidede EU

Med udvidelsen af EU med 10 nye lande står vi med et nyt og samlet EU. Den kolde krigs delte Europa er afløst af et demokratisk fællesskab mellem Europas stater og folk. Udvidelsen markerer opfyldelsen af hovedmålet for dansk europapolitik siden murens fald. Et demokratisk, samarbejdende og stærkt EU er i Danmarks interesse.

Det udvidede EU skal være åbent, effektivt og beslutningsdygtigt. Det er en forudsætning for, at vi fuldt ud kan udnytte de fordele, EU giver os. EU skal samtidig være til at forstå. Derfor er det nødvendigt og rigtigt, at den ny traktat samler og moderniserer grundlaget for det udvidede EU.

EU er rammen om det fremtidige samarbejde i Europa. Et samarbejde, hvor resultaterne ikke kun skabes i brydningen mellem nationale interesser, men også i brydningen mellem politiske holdninger på tværs af grænserne. EU er ikke et ideologisk projekt, men en fælles ramme for politisk indsats.

Danmarks holdninger i det daglige arbejde i EU fastlægges gennem en politisk proces herhjemme. Den politiske proces er præget af de forskellige holdninger, som kendetegner partierne bag denne aftale og Folketingets øvrige partier. Denne aftale ændrer ikke herved. Den afspejler, at partierne bag dansk tilslutning til traktaten deler visse overordnede mål om, hvordan de nye rammer skal udnyttes.

Traktaten er et resultat af en forhandling mellem alle EU's medlemslande. Alle har måttet bøje sig mod hinanden – også Danmark. Men resultatet er samlet set en bedre traktat, der afklarer EU's mål og opbygning i et grunddokument for Europa, og som:

- bygger på de enkelte suveræne landes forfatninger;
- er forenelig med grundloven;
- skal godkendes i alle medlemsstater i overensstemmelse med hver medlemsstats egen forfatning, for Danmarks vedkommende grundloven.

Samtidig er vi enige om, at traktaten rummer en række væsentlige fremskridt:

- Traktaten sikrer, at det udvidede EU kan fungere mere effektivt. Beslutningsprocedurerne forenkles og effektiviseres, så EU bedre kan levere de nødvendige resultater også med 25 eller flere medlemslande.